

РЕЦЕНЗИЯ

от професор доктор Владко Мичов Иванов

преподавател в катедра „Сигурност и граничен контрол“, факултет „Полиция“,
Академия на МВР

на дисертационния труд на майор Владислав Славов „Подходи и механизми на служба „Военна полиция“ за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България“, представен за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР“ в област от висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, Професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, Научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната).

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Кандидатът е избрал често дебатиран проблем – двойствените последици от съюзите на България и участието на националните органи за сигурност в тях. Анализът е актуален и иновативен – авторът разглежда период от един век с резки промени в ориентацията, което не донесе ясни пътища сред разломните Балкани. Това е свръх динамична материя – докато обществата очакваха финансова криза, сблъсък в Близкия изток, търговски войни и пр. светът бе връхлетян от COVID-19. Това пренасочи силите на институциите към гарантиране на обществения ред, здравето и спокойствието на населението. Визираните дейности са свързани с ограничаване на движението, изолация на лица, обекти и контингенти – т.е. всичко свързано с дейността на полицията в т.ч. на военната полиция. Проблемът за

солидарността на партньорите също излезе на преден план. В новото, още неопределено време представената дисертация създава перспективи за мисията на служба „Военна полиция“ в системата за НС.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Кандидатът е докторант чрез самостоятелна подготовка в „Институт за перспективни изследвания в областта на отбраната“ във ВА „Г. С. Раковски“, зачислен през 2016 г. с научен ръководител доц. д-р Максим Карев. Професионалният му път в армията започва през 1992 г. Участва в две чуждестранни мисии – в Ирак и Афганистан. Активно се включва в учебния процес на подразделенията по месторабота с няколко основни приложни дисциплини, преминава в нивото на научните форуми и стига до теоретичното осмисляне на проблемите на армейската среда.

Дисертационният труд е предложен за защита пред научно жури от разширен съвет на научна секция „Стратегически изследвания на сигурността и отбраната” в ИПИО на Военна академия с протокол № 6/18.05.2020 г. Обемът му е от 180 страници, визуализиран с 22 таблици, фигури, схеми и снимки. Разработката е съгласно стандарта, построена е от три логично обвързани части. Кандидатът е изпълнил минималните национални изисквания съгласно разпоредбите на чл. 2б от Закона за развитието на академичния състав в Република България.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд.

Приемам подхода на докторанта към оценката на приносите, представени в Автореферата (стр. 20-21). В настоящата рецензия ще визирам научните и приложните приноси в три основни насоки – идентификация на проблемите и теоретичното им осмисляне, институционални постановки за военната полиция в системата за национална сигурност и резултати от емпиричната проверка на

теоретичните, правните, организационно-структурните и функционалните постановки в дисертационния труд.

Разработката е базирана на солиден теоретичен фундамент, който осветлява средата в която оперира военната полиция. Кандидатът търси място под слънцето на „Държави с ограничени ресурси за влияние, като България, въздействат по-слабо върху външните процеси, отколкото самите те са под активното им въздействие“. Задачата се усложнява в два аспекта – България е периферия на Европа и носи исторически тежести. Тя се колебае между ползите на отворената система в рамките на НАТО и ЕС и запазването на собствен национален курс сред разнопосочните регионални и геостратегически интереси. Приемам постановките на автора и бих го посъветвал в бъдеще да каже истината директно – в крайна сметка България е оставала сама на всеки конфликтен завой и новите победители са задавали следващия геополитически курс. Това е известно, но политиката спрямо органите за сигурност и съдбите на голяма част от техните служители са печални. В тази материя майор Владислав Славов е подходил умерено, както подобава на български офицер.

Предвид горното, изтъквам, че кандидатът се е справил най-добре с историческите анализи, периодизацията и оценките за последиците от съюзяването при които се налага на територията на страната да се допуснат войските на Третия райх, на Съветския съюз, на Варшавския договор и понастоящем на НАТО(виж 1.1. – 1.6.). Изводите са добре формулирани и дават ориентири за бъдещо поведение – влизането и присъствието на ЧВК на територията на страната има големи исторически, стопански, народопсихологически и военни последици. Предлагам на автора в последващите си търсения да открие по-ясно българския избор (напр. кандидатстването за ЕС) и директно наложения ни модел след Втората световна война. В този смисъл въпросът ми е – дали участието в блоковите структури (което

така или иначе е историческа закономерност) дава по-големи гаранции от самостоятелната политика.

Вторият кръг от научни и приложни приноси визира задачите на служба „Военна полиция“ за постигане на сигурност на многонационални военни контингенти на територията на Република България. В това отношение кандидатът успешно разкрива двете й уникални правомощия - като инструмент на Въоръжените сили на Република България, и като елемент от системата за опазване на обществения ред и сигурност (приоритет на МВР). Намерени са верните пътища за поддържане, развитие, придобиване и използване на военнополойски способности на територията на Република България и в мисии и операции зад граница. Всичко това е под знака на съюзническите задължения, които в исторически план могат да имат позитивни и негативни последици. От пръв преглед личи, че майор Славов професионално е ангажиран със Служба „Военна полиция“. В Глава Втора той успешно е заменил външната (теоретична) гледната точка към проблема с вътрешна (професионална). Кандидатът демонстрира познаването на системата за национална сигурност и мястото на служба „Военна полиция“ – представените фигури и схеми са добре поставени на общия фон. Правната регламентация, силите и средствата, структурата, функциите, задачите и цялата статична част на службата са анализирани подробно. Тя е динамизирана чрез мероприятията от военнополойското осигуряване на контингентите, и визиите за операциите в чужбина. Ясно и професионално са изведени и решени проблемите за оперативната съвместимост, взаимодействието с други държавни органи и организации. Направените изводи са компетентни и малко консервативни, характерни за мобилизационните системи. Напълно обяснимо е, че авторът се дистанцира от политическия дебат.

Намирам, че в научния труд е построена устойчива линия между откриването на възловите проблеми за националната сигурност, тяхната научна обработка

водеща към теоретичното им осмисляне и насочването им към ежедневието на въоръжените сили и органите на военната полиция. Емпиричната проверка на теоретичните, правните, организационно-структурните и функционалните постановки е осъществена с добре осмислена и приложена методология в Глава Трета. Проверката на хипотезите е извършена чрез два основни метода. Първият е известен като метод на сценариите и визира проблемите пред Р България в рамките на НАТО. Вторият метод е реализиран чрез компютърно симулационен експеримент, визиращ използването на служба „Военна полиция“ за охрана при подготовката на наши и чуждесранни военнослужещи на територията на страната. Считам, че с първия метод авторът е обхванал бъдещите предизвикателства в които ще оперират органите на ВП. Гледната точка към заплахите е добре открояна, изведени са основните фактори и предполагаемото поведение на участниците в икономическо, цивилизационно, културно и военно отношение. Авторът бързо е реагирал и спрямо най-новите проблеми – включени са пандемията. Обобщавам, че тези два конкретни метода (заедно с общонаучните) дисертационният труд прелива от стратегическото в оперативното и тактическото (подчертано приложното) ниво на проблемите. Изведените препоръки кореспондират с темата на дисертацията, открояни са опитът от миналото, условията на настоящето и тенденциите за бъдещето. Мястото на служба „Военна полиция“ в охраната на чужди военни контингенти на територията на Република България е добре очертано в рамките на съюзническите задължения, в системата на въоръжените сили и взаимодействието с МВР. Визията за промяна на съществуващите подходи към контингенти, подготвящи се за изпълнение на мисии зад граница също е иновативна.

Считам, че целта на дисертационния труд е постигната. Той дава пълна представа за дейността на служба „Военна полиция“, правно-нормативната рамка за пребиваване и осигуряване на чужди военни контингенти на територията на България и намеренията на Алианса за бъдещото развитие на военнопололицейските

структури. Изведените насоки за повишаване ефективността на служба „Военна полиция“ са лично дело на кандидата и принос в науката.

4. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството.

Кандидатът е посочил три публикации, свързани с дисертационния труд. Те са свързани с темата и свидетелстват за професионално и научно израстване. Публикувани са в авторитетни издания.

5. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Кандидатът е завършил СУ „Климент Охридски“ - магистър по „История на България“ и ВА „Г. С. Раковски“ - Магистър по „Национална и международна сигурност“. Изпращан е на множество курсове в чужбина, води занятия и има и личен опит във високорискова среда. Всичко това му позволява да подбира, класифицира и използва голям обем от източници. Компетентното научно ръководство също е факт. Използваната българска и чуждоезикова литература, както и интернет източниците, са напълно достатъчни (общо 86 източника). Цитирането е стандартно и компетентно, личните приноси са открити коректно. Познанието е плод на задълбочена историческа, военна, правна, организационна и професионална подготовка.

6. Оценка за автореферата

Представеният Автореферат е в обем от 26 стр. Разработен е в съответствие с Правилника и отразява композицията, съдържанието и приноса на кандидата в дисертационния труд.

7. Критични бележки

Дисертационният труд е обмислена и балансирана разработка с ясно дефинирани и постигнати цели. Независимо от това в познавателно отношение възникват дискуссионни проблеми. На първо място предлагам на докторанта в

последващи публикации да сближи дейностите на служба „Военна полиция“ със задачите на МВР. Според мен е целесъобразно по-активно включване на структури от ВП в контрола на държавната граница, миграционните потоци, опазването на обществения ред, мероприятията при епидемии, взаимодействие с жандармерията и пр. Сценариите, очертани относно средата за сигурност показват категоричен превес на военно-полицейските над военните функции. В този смисъл цели контингенти на ВП могат да се прехвърлят на временно оперативно подчинение на МВР. Дали в рамките на НАТО, Европейския съюз или за национални нужди задачите са ясно очертани и те се виждат като модел в Република Турция – собствен почерк в етнорелигиозните, военно-политическите, миграционните и регионалните проблеми. Чуждите военни контингенти ще бъдат осигурявани и придвижвани в точно такава неясна и високорискова среда.

Навлизайки подробно в материята (чрез дисертационния труд и личния си опит) все повече се убеждавам, че националното ръководство трябва да държи армията и военната полиция все по-близо до народа в посрещането на цивилизационните сблъсъци на периферията на ЕС за да не преживеем злополучната неколкократно смяна на политики през Втората световна война. В резултат на нея народът бе разделен, властта се налагаше силово и днес нямаме еднозначна оценка за участието на съпротивата, органите за сигурност и армията в Антифашистката коалиция. Поставям тези въпроси, защото докторантът е на крачка да каже повече за бъдещите оперативни възможности на служба Военна полиция (но това зависи от политическите решения) за което го поздравявам и му пожелавам научна смелост.

8. Оценка на дисертационния труд

Окончателната ми оценка за дисертационния труд е определено позитивна. Постигната е важна научна и приложна цел - анализ на възможностите малката

държава да осъществи собствени приоритети, жизнени институции, суверенитет и устойчиво развитие на народа си чрез интеграция в по-големи общности, които имат амбициозни регионални и геостратегически интереси спрямо останалите центрове на сила. Структурата, задачите и перспективите пред органите на ВП са поставени като важен инструмент в този контекст, съобразно дефинираните параметри в Увода. Дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение за получаване на образователна и научна степен “доктор”.

Горното ми дава пълно основание ясно и еднозначно да дам положителна оценка на представения дисертационен труд „Подходи и механизми на служба „Военна полиция“ за повишаване сигурността на многонационални военни контингенти на територията на Република България“ и да предложи на членовете на разширения Съвет на научна секция „Стратегически изследвания на сигурността и отбраната” да гласуват решение за приемане на научните и научно-приложните резултати в дисертационния труд на майор Владислав Славов и готовността му за защита пред научно жури за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР“ в област от висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, Професионално направление 9.1. „Национална сигурност”, Научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Управление на сигурността и отбраната).

18.06.2020 г.
София

ИЗГОТВИЛ РЕЦЕНЗИЯТА:

(проф. д-р Владко Иванов)